

hijával maradnának. Másrésről a jogtudomány mai terjedelme mellett az enciklopédikus áttekintés helyett célszerűbbnek látszik az érvényben levő közjog és magánjog főterületeivel megismertetni a növendékeket.

A tanfolyamot most rendszeresen az érettségi után tartják. Többnyire csak 4—5 kétórás megbeszélésből áll és ezeket kiegészítő látogatásokból. Tárgyai általános érdekűek. A büntetőjog köréből a lopás, sikkasztás, a testi sértés és gyilkosság (párbaj). Az államjogból az uralkodó, a birodalmitanács, az országgyűlés, a kancellár, a miniszterek állása, a választói jog és ennek reformja, a törvényhozás, államháztartás stb. — A polgári jogból a szobák bérlete, kiskorúak szerződésai; ingatlan forgalom és telekkönyv; eljegyzés és házasságkötés, a törvénytelen gyermek apjának gyermektartási kötelezettsége; örökösödés és végrendelet. A tárgyalás módja nem összefüggő előadás, hanem kérdésekből és feleletekből alakuló megbeszélés. A tárgyra vonatkozó törvények a tanulók kezében voltak, hogy előzetesen elolvassák, az egyes bíróságok eljárásának megbeszélése után pedig az előadó elvezeti a tanulókat egy-egy tárgyalásra.

Eddigelé kevesen vettek részt ezeken a tanfolyamokon, de a figyelem és érdeklődés mindig megvolt. Az előadó (*W. Seelmann*) nagy dicséréttel emlékezik meg nemcsak a hallgatók buzgalmáról, hanem arról is, hogy mennyi jogi ismerettel jöttek az ő óráira.

Távol áll tőlünk ezen ismeretek általános érdekének és rendkívüli fontosságának feltétlen elismerése mellett is, hogy ilyen tanfolyamoknak a középiskolai oktatás keretébe illesztését kívánjuk, hiszen Stettinben is lényegében független a középiskolától ez a tanfolyam. Azt azonban le kell vonnunk tanuságként, hogy a középiskolából kilépő ifjúnak még szüksége van sok olyan ismeretre, amely kívül esik választott pályája körén. Az egyetemnek azonban módot kellene adnia arra, hogy az ilyen mellékes érdeklődések kielégülhessenek. A jogi karon pl. kellene a heti 1—2 órás előadások azok számára, akik más karokon hallgatnak. Hasonlókép a többi karoknak is kellene gondolniok azokra, akik más pályára készülnek.

*

Szoktassuk az embereket az értékes irodalom olvasására! Sokfelől hangzik a panasz, hogy az ifjúság épúgy mint a felnőttek szívesebben olvassák az értéktelen ponyvairodalmat, mint az irodalom javát. Segítséget is keresnek és a keresők tekintete a nevelő intézmények, elsősorban pedig az iskola felé fordul, onnan várva az útmutatást, az orvoslást.

A *Neue Jahrbücher* negyedik füzetében *Fr. Rommel* az irodalmi

oktatás feladataúl tűzi ki — igen helyesen, — hogy az ifjúságot a jó olvasmányok szeretetére vezesse. A feladatot mindenesetre megkönnyíti az a körülmény, hogy a gyermekekben megvan a hajlandóság az olvasásra, sőt az sem ritka, hogy a gyermekek olvasási szomja szinte olthatatlan, a feladat tehát csak az, hogy ennek a szomjúságnak az oltásra csak egészséges anyagot használjunk, amely a tanulók szellemi erejének javára válik. Az irodalmi oktatásnak nagy hiánya az olvasmányok szempontjából, hogy a novella, regény és útleírás csak mellékesen kerül tekintetbe és az olvasókönyvek legfeljebb szemelvényeket közölnek, vagy többnyire csak tartalmi kivonatokat. A tanulókat pedig arra kellene tanítani, hogy összefüggő egészeket olvassanak. A német iskoláknak igen nagy mértékben segítségére van e törekvésében az olcsó, jó kiadásoknak nagy száma.

Az iskolai órákat természetesen nem lehet mind olvasásra fordítani, ezért a fontos művek elolvasása nagyrészt házi feladat. E mellett azonban egy-egy órát közös olvasásra is kell fordítani. Az elolvasás után meg kell beszélni az olvasottakat, esetleg írásbeli dolgozat alakjában számoltatni be róluk. Van azonban más mód is. A tanár mindenkinek kiosztja az elolvasni valóját (mindenkinek mást és mást), azután minden tanuló bizonyos megadott szempontból előad az olvasottakról a többieknek. Így ezekben felébred az érdeklődés a szóban forgó munka elolvasására.

Loewenberg is azt keresi *Säemann* harmadik számában, hogyan lehetne megszüntetni az iskolai olvasmány és privát olvasmány közt látható nagy ellentétet. Az iskolában csak szép és jó dolgokat olvasnak a tanulók, az iskolán kívül pedig gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt kedvesebb olvasmányai az indiánus történetek, detektív regények és érzelgős «felnőtt leányok számára» való elbeszélések. Az orvoslás módját abban látná *Loewenberg*, ha az iskola kiterjeszkednék nemcsak a nemzeti irodalom gyöngyeire, hanem erre a közkeveltségű ponyvairodalomra is. Nem helyesli, hogy az iskola a jót akarja megérteni, de nem mutatja meg növendékeinek miért rossz az, ami rossz. A gyermekekkel együtt el kell ezekből is egyet-egyed olvasni, rámutatni silányságukra, összehasonlítások útján feltüntetni gyengeségüket. Ez sokkal könnyebb is, hathatósabb is, mint a jót dicsérni és megmutatni, megértetni, hogy miért is jó. Baj az is, hogy az iskola úgy engedi ki az életbe növendékeit, hogy nem ad nekik útmutatást, mit olvassanak azután. Ez a feladata megvan nemcsak az iskolának, hanem minden népművelő intézménynek is. Vezetni kell az embereket, mert a maguk ereje téves utakra viszi őket.